

Delrapport för åtgärdsprogrammets genomförande 2022-2027

Dnr: ÅLR 2024/2206

Datum: 4.4.2024

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Innehållsförteckning

Inledning och Syfte	2
Översiktlig tabell med pågående och genomförda åtgärder enligt vattendirektivet.....	2
Samtliga marina åtgärder 2022–2027.....	6
Vägledande dokument om vattenskydd som tagits fram sedan 2022	10
Uppföljning jordbruksåtgärder.....	10
Uppdaterad statusklassificering för åren 2017-2022.....	14
Länkar:.....	17

Inledning och Syfte

I vattendirektivet framgår att syftet med åtgärdsprogrammen är att uppnå de mål som ställts upp enligt artikel 4, vilket handlar om att förebygga försämring av vattnets status samt att uppnå en god vattenstatus. I det marina direktivet framgår att ett åtgärdsprogram ska syfta till att uppnå en god miljöstatus i de mer marina vattnen. Åtgärdsprogrammen har synkroniserats, då direktiven överlappar varandra. Vid framtagandet av åtgärdsprogrammen har hänsyn tagits till HELCOM:s aktionsplan för Östersjön och andra direktiv samt bestämmelser som syftar till att förbättra vattenmiljöer och biologisk mångfald.

En delrapport – interimrapport – ska upprättas enligt vattendirektivets (2000/60/EU) artikel 15, samt enligt artikel 17 i det marina direktivet (2008/56/EG) senast tre år efter offentliggörandet av varje åtgärdsprogram. Vattendirektivet och havsmiljödirektivet har huvudsakligen implementerats i 5 kapitlet Vattenlagen (1996:61) med tillhörande förordningar. Ett uppdaterat vattenåtgärdsprogram för förvaltningsperioden 2022-2027 slogs fast i slutet av 2021. I delrapporteringar till EU ska det finnas beskrivningar av hur långt genomförandet av åtgärdsprogrammen har framskridit under förvaltningsperioden. I denna delrapport beskrivs statusen för de vattenrelaterade åtgärdsprogrammen, både enligt vattendirektivet och enligt havsmiljödirektivet. Rapporten innehåller kortfattade statusrapporteringar i tabellform för respektive åtgärdsprogram. Rapporten avslutas med uppdaterade klassificeringar över vattnets status.

Översiktlig tabell med pågående och genomförda åtgärder enligt vattendirektivet

I tabellen nedan ges en kortfattad överblick över hur genomförandet av åtgärder enligt vattendirektivet fortskrider.

Tabell 1. Trafikljus

Gult står för pågående/löpande åtgärder. De är oftast av långsiktig karaktär.

Grönt för avslutade åtgärder.

Rött för ej påbörjade åtgärder.

Tabell 2. Vattendirektivets kompletterande åtgärder till 2027. I tabellen noteras om åtgärder även kopplar till det marina direktivet.

Bosättning - vatten och avlopp	Konkreta åtgärder-genomförandepunkter	Ansvarig	Finansiering	Trafikljus
Skydda dricksvatten långsiktigt	1. Vattenskyddsområden upprättas löpande, enligt långsiktig strategi (EU-krav att säkerställa erforderligt skydd ¹). Föreskrifter har tagits tas fram, liksom zoner av vattenskyddsområden med olika skyddsnivåer. Samråd och remissförfarande behövs.	Miljöbyrån med samarbetsgrupper.	Genom ÅLR årliga budget.	Löpande. Övergripande vattenskyddsplan togs fram 2022, liksom vägledning för avlopp, riktat mot känsliga områden.
Fastställa grundvattenområden	2. Utredda kapaciteten hos olika grundvattenområden (konsult) och besluta om skyddsnivåer för dessa (EU-krav) områden, förslagsvis grundläggande föreskrifter. Samråd och remissförfarande.	Miljöbyrån med samarbetsgrupper.	Genom ÅLR:s årliga befintliga budget, runt 20 000 euro/år	Grundvattenområden har utretts, nya grundvattenrör har installerats. Arbetet är i övrigt löpande och samordnas med punkt 1.
Enskilda avlopp och bräddningsförslag bla från samrådsmöte	3. Långsiktig strategisk samverkan och samråd behövs med kommunerna och en handlingsplan för digitalisering av enskilda avlopp/ledningsnät tas fram.	Kommuner i samverkan med ÅLR (samordnare) samt övriga samverkansgrupper	Samordnar arbete på ÅLR (ÅLR-budget för tjänstemän)	Ständigt pågående arbete
Genomförande av VA-plan	4. Det finns ett flertal punkter i VA-planen som behöver genomföras och som syftar till att minska utsläpp av övergödande ämnen Övrigt: 5. Översyn av lagstiftning för VA (har påbörjats) 6. Vattentjänstlag behöver en översyn 7. Uppdatering av regelverk kring bräddningspunkter/pumpstationer 8. Förtydliganden och uppdateringar kring borrhning i berg 9. Information och samråd	Miljöbyrån (miljöingenjör) i intern samverkan och med kommuner och andra berörda + lagberedning	Arbete inom ÅLR finansieras genom ÅLR budget	En VA-plan finns och den håller på att uppdateras (2024). Översyn av lagstiftningen pågår. Förslag till uppdatering av regelverk kring bräddningspunkter/pumpstationer finns. Information och samråd är en ständigt pågående process.
Jordbruk	Konkreta åtgärder -genomförandepunkter	Ansvarig	Finansiering	Trafikljus
Jordbrukets LBU-program och Leader	10. Jordbruksbyrån fortsätter sitt arbete med genomförande av nytt LBU- och Leader-program. 11. Förslagsvis tas det fram åtgärder som är fokuserade på vattenförbättring, klimatanpassning och hållbar hantering av växtskyddsmedel i det nya förslaget till LBU-program.	Jordbruksbyrån i samverkan både inom och utanför ÅLR.	EU-medel + ÅLR-budget.	En ny CAP-strategiplan finns med åtgärder kopplat till att minska näringsläckage mm. Miljöersättning har beviljats inom ramen för CAP-strategiplanen för odling av fånggröda och för anläggning av gräsbevuxna skyddszoner. Ständigt löpande arbete.
Nitratbeslutet och övrig lagstiftning	12. Nitratbeslutet kan skärpas till/effektiviseras för att kunna nå ännu längre när det gäller minskat näringsläckage från jordbruksmark. Ett förslag är att införa obligatoriska tak på nya gödselbassänger av en viss storlek. 13. Samråd och ev. remissförfarande.	Miljöbyrån i samverkan med jordbruksbyrån, ÅPF m fl	ÅLR budget (löner för tjänstemän)	Inget arbete är påbörjat.

¹ Vattendirektivet artikel 7.3, med kopplingar även till dricksvatten- och grundvattendirektiven. Säkerhetszoner som skyddsåtgärd behandlas i EU:s guideline no 16, för vattendirektivet.

Arrende av landskapets mark med bättre utnyttjande av miljöstöd	14. I samband med att landskapet arrenderar ut jordbruksmark kan man sänka arrendeavgiften i avtalet ifall jordbrukarna använder sig av miljöstöd som främjar vattenmiljön, som t.ex. breda skyddszoner och vinterbevuxen mark nära vatten.	Jordbruksbyrån, fastighetsverket och andra berörda avdelningar inom ÅLR samt i samverkan med jordbrukare och ÅPF.	ÅLR budget (främst löner)	Pågående och löpande.
Skogsbruk	Konkreta åtgärder -genomförandepunkter	Ansvarig	Finansiering	Trafikljus
Skogsbruksprogrammets genomförande	15. Skogsbruksbyrån fortsätter med sina strategier och åtgärder som medför minskat näringsläckage och bibehållen biologisk mångfald. 16. Diskussioner behöver genomföras i syfte att minska näringsläckage än mer och öka biologisk mångfald. Pilotprojekt/innovationer	Skogsbruksbyrån i samverkan både inom och utanför ÅLR.	ÅLR-budget	Skogsbruksbyrån arbetar på i enlighet med sina strategier. Övrigt arbete: Fortlöpande vattenvårdsåtgärder i samband med avverkningar och skyddsdikningar (som tidigare). Skogsbruksbyrån har tillsammans med miljöbyrån utarbetat ett program för frivilligt skydd av livsmiljöer i skogslandskapet där bl.a. olika våtmarksmiljöer är prioriterade. Under 2023 har totalt drygt 100 hektar skogsbruksmark fredats för en 10-årsperiod. Under 2023 har skogsbruksbyrån lanserat Skogsportalen, vilket är en digital tjänst där skogsägare kan se skogs-, miljö- och kulturminnesdata över sin fastighet. Avsikten är att utveckla tjänsten vidare med bl.a. kartor över markfuktighet för att underlätta drivningsplanering och för att minimera bränsleåtgång och markskador i samband med drivning av virke. Ålands skogsvårdsförening r.f. har tagit i bruk nya kriterier för både PEFC och FSC-certifieringen av skogsbruket.
Fiskerinäringen	Konkreta åtgärder -genomförandepunkter	Ansvarig	Finansiering	Trafikljus
Operativa programmet för fiskerinäringen och nya vattenförbättrande förslag och innovationer	17. Nytt program ska tas fram. Programmet är främst inriktat på hållbar utveckling av fiskerinäringen. Det finns koppling till uppföljning av marina direktivet, där hållbara ekosystem utgör en viktig del. 18. Marin uppföljning och skydd (tex fiskelekplatser) 19. Ett utvecklings- och innovationsprojekt för hållbar fiskodling tas fram i samarbete med näringen. Syftet är att använda ny teknik och Innovationer för vattenbruk som bidrar till minskad belastning och cirkulär ekonomi – samarbetsgrupp bildas.	Fiskeribyran i samverkan med jordbruksbyrån samt övriga intresserade både inom och utanför ÅLR.	EU-medel + ÅLR-budget	Nytt program har tagits fram, men ännu har inte ansökningsperioden för projekt startat (februari 2023). Fiskodlarna planerar för ett nytt innovationsprogram för vattenbruk, inriktat på cirkulär ekonomi genom uppsamling av slam.
Lagstiftning och samråd	Konkreta åtgärder-genomförandepunkter	Ansvarig	Finansiering	Trafikljus
Implementera nya vattenlagen	20. Implementera nya vattenlagen i syfte att nå god vattenstatus i de åländska vattenförekomsterna.	Miljöbyrån i samverkan med övriga byråer och lagberedningen	ÅLR budget (främst löner)	Lagförslag finns, men inget har ännu fastslagits.
Översyn av övrig lagstiftning, t.ex. PBL -grönstråk -	21. Samrådsgrupp bildas inom ÅLR där Finlands nya lagförslag i plan- och bygglagen om grönstråk och biologisk mångfald samt vattenvård vägs in tydligare i den åländska PBL.	Huvudansvar ligger på infra-strukturavdelningen men samarbete behöver ske med	ÅLR budget (främst löner för tjänstemän)	PBL ska uppdateras under mandatperioden. Miljöbyrån kommer att skriva ett PM med förslag på saker som borde lyftas in och som kopplar till

		miljöbyrå och kommuner m fl.		grönstruktur, vattenvård och biologisk mångfald.
		Lagberedning		
Kemikalier - extraförslag	22. Vilka kemikalier ska vara tillåtna i t.ex. uppvärmningssystem? Etylenglykol är billigt, men väldigt giftigt. Lagstiftningen kan ses över samt att ÅLR kan informera mer om mer miljövänliga alternativ för olika kemikalier. Miljövänlig upphandling i kommuner och LR.	Miljöbyrå + samrådsgrupper	ÅLR budget (löner för tjänstemän)	Olika vägledning och rekommendationer tas fram löpande, efter behov och läggs ut på hemsidan. Den senaste avser en kampanj med problemen med 2-takts motorer.
Natur -biologisk mångfald	Konkreta åtgärder -genomförandepunkter	Ansvarig	Finansiering	Trafikljus
Friska fiskbestånd och levande ekosystem	23. Ett projekt med inventeringar av undervattensnatur pågår för närvarande (ÅlandSeamap). Syfte är att inventera och få ökad kunskap samt upprätta det Natura 2000-nätverk som behövs för att bevara friska ekosystem i havet. ² 24. ÅLR kan starta en process som syftar till att i allmänna vatten upprätta de skyddsformer som behövs för att stärka uppväxt- och lekmiljöer för fisk.	ÅLR i samverkan med Åbo akademi/Husö	ÅLR + beviljade projektmedel Uppfyller både hållbarhetsmål 3 och 4	Projektet ÅlandSeaMap har fortsatt och övergår i utökad form i LIFE IP-projektet Biodiversea. Arbeta med utökad skydd sker genom Biodiversea.
Restaurera naturliga våtmarker	25. Våtmarkerna skyddas vid torka, minskar översvämningsrisk, upprätthåller den biologiska mångfalden, ökar grundvattenbildningen, minskar klimatpåverkan och övergödning. Arbetet förutsätter inventeringar, restaurering, långsiktigt skydd, information och kunskapsspridning.	ÅLR -natur - i samverkan internt och externt	ÅLR budget (löner + befintlig budget från naturvården) Uppfyller både hållbarhetsmål 3 och 4	Planering för genomförande pågår, bland annat för Ångesjö-träsk.
Konsumtion	Konkreta åtgärder -genomförandepunkter	Ansvarig	Finansiering	Trafikljus
Handlingsplan för plast, städskampanjer och information	26. En plaststrategi med förslag har tagits fram, liksom en övergripande intern handlingsplan. ÅLR fortsätter arbetet genom att uppmuntra andra att göra likadant samt genom olika informationskampanjer. Arbeta med cirkulär ekonomi bör främjas. 27. I övrigt bör ÅLR fortsätta att stödja olika städskampanjer på stränder mm.	ÅLR i samverkan med andra intresserade	ÅLR budget (löner för tjänstemän) Strandstädning via PAF-medel (miljö) Uppfyller flera hållbarhetsmål	Pågående och löpande. Delar av plaststrategin har genomförts, som att tex byta ut plastmuggar mot pappersmuggar vid olika evenemang. Strandstädning genomförs av Håll skärgården ren.
Övergödning – flera sektorer	Konkreta åtgärder -genomförandepunkter	Ansvarig	Finansiering	Trafikljus
Lokala åtgärdsplaner för våra mest förorenade vikar och sjöar	Förbättringsbehovet för lokala vikar och sjöar är mycket stort. Visst arbete med att ta fram lokala åtgärdsplaner har tagits fram inom projektet Coast4us. Några vattenförbättrande projekt har genomförts (våtmarker). Fler projektplaner behöver genomföras. 28. Fler lokala åtgärdsplaner behövs sedan löpande för andra områden på Åland. Förslagsvis börjar man med dricksvattentäkterna (7 st) samt några inre viksystem som är i måttlig status eller sämre. 29. Utveckla belastningsverktyget så att detta kan användas mer konkret för betingberäkningar för olika avrinningsområden.		ÅLR budget (löner för tjänstemän) för att ta fram lokala åtgärdsplaner. Projekt har genomförts för EU-medel. Genomförande t av lokala åtgärdsplaner kommer att kräva extra budget.	Arbete med lokala åtgärdsplaner och genomförandet av vattenförbättrande åtgärder sker genom olika projekt och EU-medel, nu främst via Rent Vatten 2030. Belastningsverktyget har uppdaterats under 2022-2023 och fler uppdateringar planeras. Information och utbildning är ständigt pågående, liksom den årliga kustvattendagen.

² <https://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/page/alandseamap.pdf>

	30. Information, samråd och utbildning – årliga vattendagar			
Övrigt vattenförbättrande arbete	Konkreta åtgärder -genomförandepunkter	Ansvarig	Finansiering	Trafikljus
Blue flag certifiering	31. Detta är en hållbarhetscertifiering för gästhamnar, stränder och båtturism. Fler båthamnar behöver certifieras, då det leder till vinster för både vatten- och naturmiljöer	VisitÅland i samverkan med ÅLR m fl.	ÅLR bör fortsätta stödja arbetet.	Projektet är avslutat på Åland, ett flertal hamnar certifierades.
Övrigt arbete som genomförs	32. Oljeskydd och kemikalieskydd 33. Samarbete med HELCOM 34. Marint samarbete med Finland/Hav 35. IMO-sjöfart 36. Färdplaner -Bärkraft 37. Handlingsplaner mot invasiva arter 38. Informationskampanjer/kunskapsutbyte internationellt	ÅLR, Miljöministeriet, Havsmyndigheten, HELCOM, IMO mfl	ÅLR arbetar kontinuerligt med detta	Samtliga av dessa punkter är ett ständigt pågående arbete.
Handlingsplan med extra åtgärder i syfte att uppnå god vattenkvalitet och hållbart vatten 2050	39. En strategi utarbetas med finansieringsförslag för extra långsiktiga vattenförbättrande åtgärder. Samarbetsgrupper bildas.	Samarbete med olika byråer, kommuner, högskolan, intressenter m fl.	ÅLR, miljöbyrån tar fram förslag till handlingsplan och förhandlar om budgetmedel, se utökat förslag i bilaga 4. Uppfyller flera hållbarhetsmål.	Olika förslag har diskuterats och bland annat lett till att projektet Rent vatten 2030 genomförs. I det projektet finns en arbetsgrupp och styrgrupp. Fler åtgärdsförslag finns och en genomförandeprocess påbörjas under 2024.

Samtliga marina åtgärder 2022–2027

Tabell 3. Sammanfattande tabell med samtliga marina åtgärder, inklusive de nya förslagen (fetmarkerade).

Åtgärder i åtgärdsprogrammet för den marina miljön, perioden 2022–2027	
Minskning av näringsbelastning och eutrofieringen	
1. Utveckla innovationsprojekt för hållbar fiskodling i samverkan med näringen. (EUTROF 1). Vattendirektivets nya åtgärd 19.	Projektansökan är på gång genom AQUAPHOENIX, där slam ska samlas upp och användas cirkulärt. Pågående.
2. Minska läckage av näringsämnen från jordbruk genom LBU-programmets olika miljöskyddsåtgärder, samt via vattenförbättrande åtgärder genom Leader eller andra projektmedel. (EUTROF 2). Vattendirektivets nya åtgärder 10–14.	Pågående och löpande under programperioden.
3. Minska utsläpp av näringsämnen från avloppsvatten: genomförande av VA-plan i samråd och samverkan med kommuner, mm. (EUTROF 3). Vattendirektivets nya åtgärder 3–9.	Pågående och löpande.

<p>4. Minska utsläpp av näringsämnen från sjöfart och båttrafik: Samverka mot utsläpp av avloppsvatten från fartyg internationellt, utreda möjligheter till minskade utsläpp av avloppsvatten från fritidsbåtar samt stöda samarbetet inom HELCOM och den internationella sjöfartsorganisationen IMO (EUTROF 4). Främst vattendirektivets nya åtgärder 32–35.</p>	<p>Pågående och löpande.</p>
<p>5. Övriga kompletterande åtgärder för att minska utsläpp av näringsämnen som ingår i Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten 2022–2027. (EUTROF 5). Vattendirektivets nya åtgärder 15–16, 17–18, 20–21, 28–30, m.fl.</p>	<p>Pågående och löpande.</p>
<p>6. NY EUTROF (6) 2021: Arbeta för att genomföra olika marina innovationsprojekt som vass-skörd och/eller andra vattenförbättrande innovationer/projekt som antingen riktar sig mot övergödning eller för att stärka biologisk mångfald eller en kombination av båda. Detta kan t.ex. genomföras genom ansökningar från det nya operativa programmet för fiskerinäringen, med nytt upplägg som ska arbetas fram under 2021–2022. Möjligheter kan även finnas i nytt LBU-program som fokuserar på att följa EU:s nya gröna giv och biodiversitetsstrategi samt genom Leader-programmet.</p>	<p>Vass-skördeprojekt är påbörjat, BalticReed. Olika innovationsprojekt pågår, genom olika aktörer. Rent vatten 2030 är ett konkret vattenförbättrande projekt som ÅLR påbörjade 2023.</p> <p>Pågående och löpande.</p>
<p>7. NY EUTROF (7) 2021: Följ HELCOM-rekommendationer samt nytt aktionsprogram för Östersjön (BSAP) som ska fastslås under 2021. BSAP berör ett stort antal temaområden/deskriptorer som övergödning (deskriptor 5), biologisk mångfald (deskriptor 1), marina näringsvävar (deskriptor 4), marint skräp (deskriptor 10) samt skadliga ämnen (deskriptor 8 och 9), mm.</p>	<p>ÅLR följer BSAP i den utsträckning det är möjligt, genom olika projekt. Pågående och löpande.</p>
<p>Minskning av belastningen av farliga och skadliga ämnen</p>	
<p>8. Fasa ut skadliga och farliga ämnen genom informationskampanjer (SKADLIGA 2). Vattendirektivets nya åtgärd 22.</p>	<p>Detta är ständigt pågående och löpande.</p>
<p>Hållbar användning och skötsel av de marina naturresurserna</p>	

<p>9. Främja en hållbar fiskerinäring och skydda och vårda fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen. Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program för Åland genomförs. (FISKAR 1)</p>	<p>Olika fiskevårdande projekt genomförs, tex genom Leaderprogrammet. Det planeras även olika åtgärder när det operativa programmet för fiskerinäringen öppnas upp.</p> <p>Pågående och löpande.</p>
<p>10. Bekämpa skadliga främmande arter. Implementera EU-förordningen om Invasiva främmande arter och IMO:s barlastkonvention samt genomföra en åländsk strategi och handlingsplan för detta. (FISKAR 2)</p>	<p>Det genomförs olika insatser för att bekämpa invasiva/främmande arter, som tex för vissa växter (destruera växter) och djur (mårdhund gnm jakt). Det finns även ett rapporteringsformulär som allmänheten kan använda.</p> <p>Pågående och löpande.</p>
<p>11. NY FISKAR (3) 2021: Samverka kring hållbara fiskebestånd i Östersjön, bland annat genom BATLFISH eller projektet Tre skärgårdar. Övrigt samarbete för långsiktigt hållbara fiskebestånd skulle kunna gälla gemensamma fredningstider och -områden eller nya fiskebestämmelser för att särskilt freda kustlekande bestånd samt att fisket bedrivs mer art- och storleksselektivt. (Deskriptor 1, 3, 4)</p>	<p>Det pågår en dialog kring fiskebestånden och funderingar kring gränsöverskridande projekt i samverkan med SE och FI. I övrigt genomförs fredningskampanjer av såväl fiskeribyran som av fiskelag. Fiskeribyran föreslår tex minimimått för gös och fiskeförbud i lektid.</p> <p>Pågående och löpande.</p>
<p>12. NY FISKAR (4) 2021: Utveckla gemensamt gränsöverskridande förhållningssätt för att skydda topp-predatorer, främst rovfisk. (Deskriptor 1, 3, 4).</p>	<p>Information och kunskapsutbyte har skett gällande vad som gynnar rovfisk och samarbete SE-FI_AX kommer att fortsätta, förhoppningsvis i ett nytt projekt. Pågående och löpande.</p>
<p>Minskning av nedskräpningen</p>	
<p>13. Minska utsläpp av avfall och skadliga substanser genom hållbar konsumtion. (SKRÄP 1). Vattendirektivsåtgärd 26.</p> <p>14. Stöda informationsinsatser samt skräpplockardagar på stränderna i samarbete med frivilligorganisationer (SKRÄP 3). Vattendirektivsåtgärd 27.</p>	<p>Pågående och löpande.</p>
<p>Minskning av undervattenbullret</p>	
<p>15. Främjande av beslut i den internationella sjöfartsorganisationen IMO och HELCOM-samarbete för att minska bullret från fartyg (BULLER 1).</p>	<p>Pågående och löpande.</p>
<p>Minskning av hydrografiska störningar och förluster av livsmiljöer på havsbotten</p>	
<p>16. Genomföra befintlig lagstiftning och försiktighetsåtgärder vid muddringar/havsbaseerade projekt för att skydda speciellt värdefulla biotoper och arter. (FYSISK 1).</p>	<p>Skyddsåtgärder, som tex skyddsgardiner, brukar förordas från tillsyns- och tillståndsmyndigheten vid större ingrepp. Lagstiftning efterlevs.</p>
<p>Säkerhet och riskhantering inom sjöfarten</p>	
<p>17. Fortsatt arbete med förbättrat oljeskydd och –beredskap och genomföra oljeskyddsplan 2015–2019 med uppdateringar. (SJÖFART 1). Vattendirektivsåtgärd 32.</p>	<p>Pågående och löpande.</p>
<p>Förhindrande av hydrografiska förändringar</p>	

<p>18. Klimatanpassningsåtgärder för att förebygga negativ påverkan på vatten. (HYDRO 1). Vattendirektivsåtgärder 11 och 25.</p>	<p>Olika aktörer genomför detta, tex när det gäller dagvatten. Olika utjämningsbassänger och flexibla våtmarker utgör en del av detta, även för jordbruksmark. Pågående och löpande.</p>
<p>Stärka nätverket av marina skyddsområden och övriga naturskyddsåtgärder</p>	
<p>19. Kartering av undervattensnatur och framtagande av nya marina åtgärder och övervakning samt för att stärka Natura 2000-nätverket. (NATUR 1) Vattendirektivsåtgärd 23.</p>	<p>Undervattenskarteringar har pågått i många år och fortsätter genom LIFE-projektet Biodiversea, i syfte att stärka Natura 2000-nätverket. Flera områden har skyddats de senaste åren.</p>
<p>20. Åtgärdsprogram för utrotningshotade arter och biotoper. (NATUR 2)</p>	
<p>21. Informations- och kommunikationsinsatser som ökar kännedomen om värdefulla arter och biotoper i havsmiljön, samt deras ekosystemtjänster. (NATUR 3)</p>	<p>Seminarier och information sprids på olika sätt genom olika kanaler och genom olika projekt. Löpande och pågående.</p>
<p>22. NY NATUR (4) 2021: Handlingsplaner för att stärka ekosystemtjänsterna i vatten med flera viktiga natur-, kultur- och miljövärden ska tas fram i samverkan med lokalbefolkningen. Lokalt småskaligt fiske, jakt och rekreation ska främjas. Det är viktigt att finna områden som tillåter samexistens. Kunskap kan inhämtas från lokalbefolkning och omkringliggande regioner. (Deskriptor 1, 3, 4)</p>	<p>Ett lokalt samverkans projekt EMpower us pågår för närvarande i syfte att stärka fiskeresurser i lokal samverkan. Ett annat projekt planeras att genomföras med medel från det operativa programmet för fiskerinäringen. I övrigt pågår olika initiativ från fiskevårdsförbund och privata aktörer.</p>
<p>Gränsöverskridande samarbeten kopplat till att bevara naturens mångfald</p>	
<p>Gränsöverskridande samarbete (Finland-Åland-Sverige upprättas i syfte att:</p> <p>23. NY NATUR (5) 2021: Stärka Natura 2000-nätverket och andra gränsöverskridande samarbeten tex för undervattensnatur</p> <p>24. NY NATUR (6) 2021: Utveckla gränsöverskridande kunskapsunderlag och modeller för värdefull undervattensnatur (genom tex VELMU, Åland Seamap osv – deskriptor 1, 4, 6)</p>	<p>Samarbete sker för närvarande med Finland inom LIFE IP-projektet Biodiversea, där det även tas fram kunskapsunderlag och där olika modeller används. Övrigt gränsöverskridande samverkan sker för närvarande genom workshops, en planerad och en genomförd (2023), samt genom en ansökan som kopplar till kunskapsutbyte.</p>
<p>25. NY NATUR (7) 2021: Ta fram handlingsplaner för att stärka biologisk mångfald i havet, gärna genom internationellt samarbete (deskriptor 1, 4 och 6). Till detta område räknas även arbete mot invasiva arter som t.ex. mårhund och mink in (deskriptor 2).</p>	<p>Flera nya gränsöverskridande projekt planeras och ansökningar ska lämnas in, t.ex. genom det operativa programmet för fiskerinäringen.</p>

Vägledande dokument om vattenskydd som tagits fram sedan 2022

Om grundvatten:

https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/page/Grundvattenomr%C3%A5den_0.pdf

Åländska dricksvattentäkter, övergödningsrisker och åtgärdsförslag:

<https://www.regeringen.ax/miljo-natur/vatten-skargard/grundvatten-dricksvatten>

Vägledning om avlopp invid känsliga områden:

https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/page/V%C3%A4gledning%20f%C3%B6r%20sm%C3%A5%20avloppsan%C3%A4ggningar%20vid%20k%C3%A4nsliga%20omr%C3%A5den%20p%C3%A5%20C3%85land_0.pdf

Övrigt vägledande arbete om dricksvatten och grundvatten finns som bilagor under följande länk:

<https://www.regeringen.ax/miljo-natur/vatten-skargard/grundvatten-dricksvatten>

Övriga vägledningar:

<https://www.regeringen.ax/miljo-natur/vatten-skargard/ovrig-information-om-vatten>

Den senaste avser en kampanj med problemen med 2-takts motorer:

<https://www.regeringen.ax/sluta-tank-a-havet>

Uppföljning jordbruksåtgärder.

I tabellerna nedan presenteras dels uppgifter från föregående LBU-program (tabell 4-5) och dels uppgifter enligt den nya CAP-strategin (tabell 6).

Jordbruk, arealer och kostnader enligt LBU-programmet fram till 2021.

Tabell 4. Arealmässig anslutning till miljöersättningen.

Den uppskattade arealmässiga anslutningen till miljöersättningen							
Fokusområde	År 2015	År 2016	År 2017	År 2018	År 2019	År 2020	Totalt ha
Insats	Ha	Ha	Ha	Ha	Ha	Ha	kumulativt
Fokusområde 4A							
- Mekanisk ogräsbekämpning i potatis	50	60	70	80	90	100	100
- Användning av täckmaterial							0
- ettåriga trädgårdsväxter	10	20	20	30	40	50	50
- fleråriga trädgårdsväxter	280	280	280	280	280	280	280
- Användning av alternativa bekämpningsmet.							
- grupp I	25	30	40	50	55	60	60
- grupp II	25	30	40	50	55	60	60
- Riktade insatser på naturbeten	15	20	30	50	60	70	70
- Skötsel av naturbeten med höga naturvärden	400	400	400	400	400	400	400
- Skötsel av kulturmark	2 510	2 510	2 508	2 508	2 508	2 508	2 508
- Bevarande av ursprungsraser (de)	151	160	170	170	170	170	170
- Dragväxter för bin	20	25	25	25	30	30	30

Den uppskattade arealmässiga anslutningen till miljöersättningen							
Fokusområde	År 2015	År 2016	År 2017	År 2018	År 2019	År 2020	Totalt ha
Insats	Ha	Ha	Ha	Ha	Ha	Ha	kumulativt
- Naturvårdsvall/ängsvall	100	150	200	200	200	200	200
Fokusområde 4B							
- Balanserad användning av näringsämnen							
- husdjursgård	4750	4 750	4 750	4 750	4 750	4 750	4 750
- växtodlingsgård	5150	5 150	5 150	5 150	5 150	5 150	5 150
- ettåriga trädgårdsväxter	353	360	360	360	360	360	360
- fleråriga trädgårdsväxter	280	280	280	280	280	280	280
- Reducerad höstbearbetning	1600	1 600	1 600	1 700	1 700	1 700	1 700
- Reducerad N-gödsling i vallodling	2000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
- Förbättrad användning av stallgödsel	835	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
- Precisering av N-gödsling i grönsaks-	250	420	700	800	800	800	800
- Anläggning av skyddszon	30	40	50	50	50	50	50
Fokusområde 4C							
- Användning av organiska gödselmedel	250	300	500	600	700	800	800
- Odling av markförbättrande växter							
- gröngödslingsvall	100	110	120	130	140	150	150
- fånggröda	10	10	20	20	30	30	30
- saneringsväxter/markluckrande växter	10	10	20	20	30	30	30

Tabell 5. Tabell som inrapporteras till EU avseende LBU-programmet (fram till 2021) och kostnader kopplat till åtgärder för en bättre miljö och för att nå klimatmålen.

Type of operation or group of type of operation	AECM typology	Total expenditure (EUR)	Total area (ha) by measure or type of operations	Bio-diversity FA 4A	Water management FA 4B	Soil management FA 4C	Reducing GHG and ammonia emissions FA 5D	Carbon sequestration/c onservation FA 5E
Mekanisk ogräsbekämpning i potatis	Better management, reduction of mineral fertilizers and pesticides (inclus. Integrated production)	72 450	100	X	X			
Balanserad användning av näringsämnen	Better management, reduction of mineral fertilizers and pesticides (inclus. Integrated production)	4 652 203	10 540		X		X	
Användning av täckmaterial för trädgårdsväxter	Soil cover, ploughing techniques, low tillage,	959 420	330	X	X			

	Conservation agriculture							
Alternativa bekämpningsmetoder i trädgårdsodling	Better management, reduction of mineral fertilizers and pesticides (inclus. Integrated production)	259 740	120	X	X			
Riktade insatser på naturbeten	Maintenance of HNV arable and grassland systems (e.g. mowing techniques, hand labour, leaving of winter stubbles in arable areas), introduction of extensive grazing practices, conversion of arable land to grassland.	110 250	70	X				
Skötsel av naturbeten med höga naturvärden	Maintenance of HNV arable and grassland systems (e.g. mowing techniques, hand labour, leaving of winter stubbles in arable areas), introduction of extensive grazing practices, conversion of arable land to grassland.	720 000	400	X				
Skötsel av kulturmark	Maintenance of HNV arable and grassland systems (e.g. mowing techniques, hand labour, leaving of winter stubbles in arable areas), introduction of	2 701 380	2 822	X				

	extensive grazing practices, conversion of arable land to grassland.							
Dragväxter för bin	Creation, upkeep of ecological features (e.g. field margins, buffer areas, flower strips, hedgerows, trees)	15 500	30	X				
Ängsvall	Creation, upkeep of ecological features (e.g. field margins, buffer areas, flower strips, hedgerows, trees)	52 500	200	X	X			X
Odling av markförbättrande växter	Creation, upkeep of ecological features (e.g. field margins, buffer areas, flower strips, hedgerows, trees)	259 360	530		X	X		
Reducerad hostbearbetning	Soil cover, ploughing techniques, low tillage, Conservation agriculture	613 800	1 700	X	X	X		X
Förbättrad användning av stallgödsel	Animal feed regimes, manure management	717 725	1 355		X	X		X
Anläggning av skyddszon	Reduction of drainage, management of wetlands	109 080	50	X	X	X		X

Uppföljning av den nya CAP-strategin

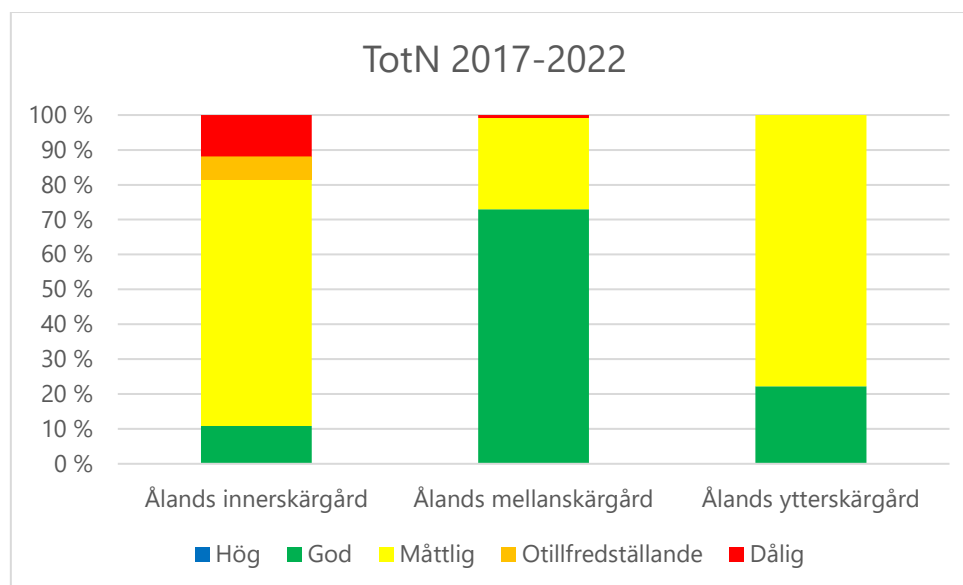
Tabell 6. Jordbruksåtgärder, arealer och kostnader enligt nya CAP-strategin.

Ekologisk produktion							
Intervention	Stödbelopp euro/ha	År 2023			År 2024		
		Ha	Euro totalt	Euro EU	Ha	Euro totalt	Euro EU

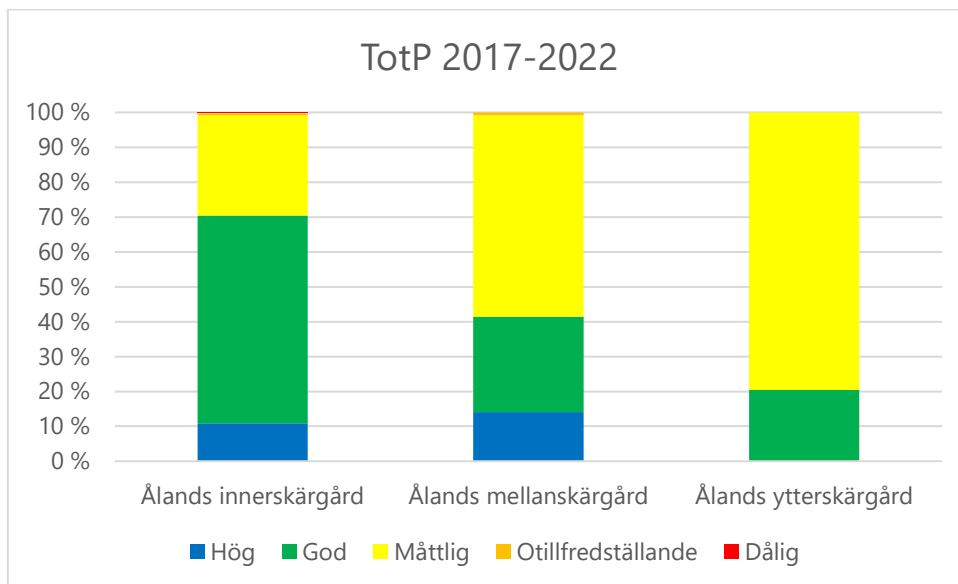
Ekologisk växtproduktion							
- åkergrödor och grüngödslingsvall	260	650	169 000	72 670	680	176 800	76 024
- vall	45	1 800	81 000	34 830	2 000	90 000	38 700
- grönsaker, frukt och bär, matpotatis	650	30	19 500	8 385	32	20 800	8 944
- Odling av markförbättrande växter och saneringsväxter (EKO)	223	10	2 230	959	10	2 230	959
- Främjande av cirkulär ekonomi (EKO)	75	560	42 000	18 060	600	45 000	19 350
- Odling av fånggröda (EKO)	109	60	6 540	2 812	63	6 867	2 953
Odling av dragväxter för bin	275	5	1 375	591	6	1 650	710
Ekologisk husdjursproduktion	356	1 300	462 800	199 004	1 400	498 400	214 312
		2 480	784 445	337 311	2 712	841 747	361 951

Uppdaterad statusklassificering för åren 2017-2022.

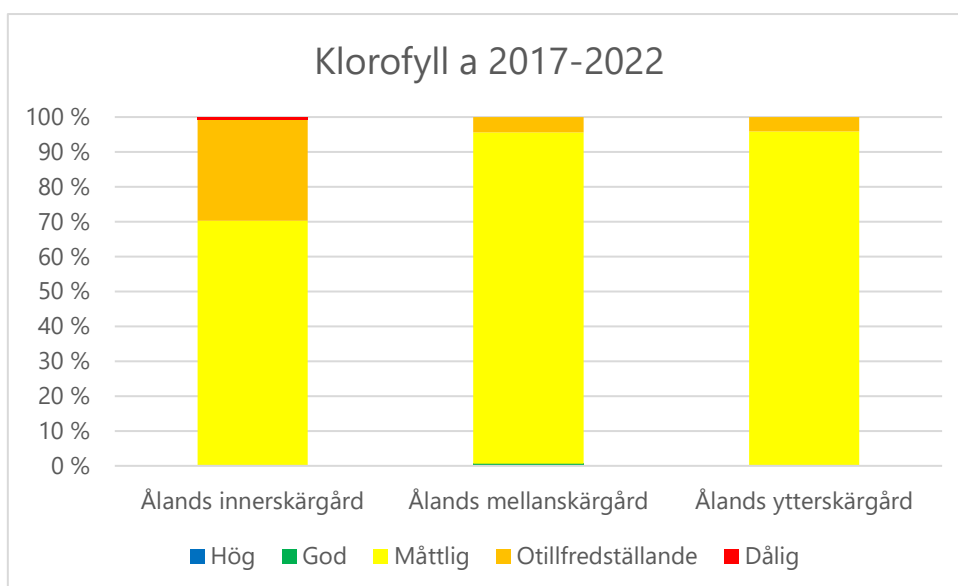
Övergödningsparametrar

Figur 1. Totalkvävehalter 2017-2022. Källa: Ålands landskapsregerings övervakningsprogram. Sammanställt av Amanuens Tony Cederberg vid Husö biologiska station.

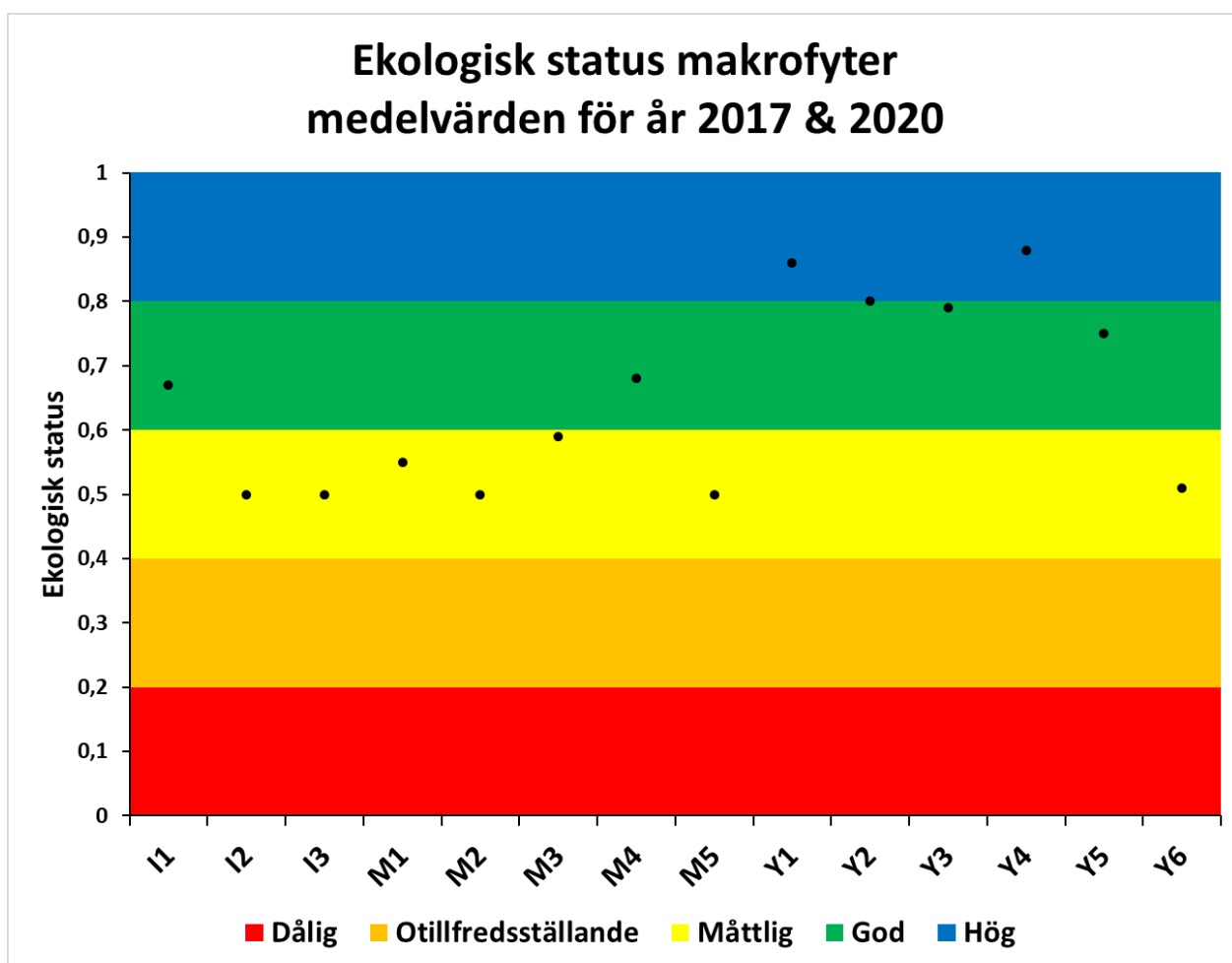
Figur 2. Totalfosforhalter 2017-2022. Källa: Ålands landskapsregerings övervakningsprogram. Sammanställt av Amanuens Tony Cederberg vid Husö biologiska station.

Figur 3. Klorofyll-a -halter 2017-2022. Källa: Ålands landskapsregerings övervakningsprogram. Sammanställt av Amanuens Tony Cederberg vid Husö biologiska station.

Figur 4. Siktdjup 2017-2022. Källa: Ålands landskapsregerings övervakningsprogram. Sammanställt av Amanuens Tony Cederberg vid Husö biologiska station.

Figur 5. Makrofytydata per monitoringområde. Källa: Ålands landskapsregerings övervakningsprogram. Sammanställt av projektledare Caroline Karlsson, miljöbyrån, ÅLR.

Växtplankton biomassa

Tabell 7.

Station	Monitoringområde	2019	2020	2021	2022	Medel	Status
---------	------------------	------	------	------	------	-------	--------

<u>Lumparn</u>	I1	0,480	0,500	0,527	0,459	0,49	Måttlig
<u>Färjsundsbron</u>	I2	0,309	0,373	0,705	0,509	0,47	Måttlig
<u>Norra Ivarskärsfjärden</u>	I3	0,219	0,349	0,322	0,227	0,28	Otillfredsställande
<u>Stora Gottholm</u>	M1	0,802	0,912	0,691	0,664	0,77	God
<u>Altarskär</u>	M2	0,265	0,717	0,390	0,304	0,42	Måttlig
<u>ÅI 45</u>	M3	0,425	0,525	0,711	0,964	0,66	Måttlig
<u>Sandviksfjärden</u>	M4	0,375	0,416	0,428	0,478	0,42	Måttlig
<u>Ängskärsfjärden</u>	M5	0,731	0,656	0,771	0,792	0,74	God
<u>Bockskär</u>	Y1	0,411	0,216	0,627	0,712	0,49	Måttlig
<u>Killingskär enslinje</u>	Y2	1,082	0,610	0,617	0,482	0,70	God
<u>ÅI 78</u>	Y3	0,533	1,111	0,813	0,993	0,86	Hög
<u>Resningarna</u>	Y4	0,455	0,551	0,315	0,499	0,46	Måttlig
<u>Björkör</u>	Y5	0,509	0,626	0,637	0,622	0,60	Måttlig
<u>Bogskär</u>	Y6	0,758	0,665	1,275	1,373	1,02	Hög

Länkar:

<https://www.regeringen.ax/miljo-natur/vatten-skargard/vattenvard-vattenrelaterade-eu-direktiv>

<http://www.regeringen.ax/miljo-natur/fredad-natur>

<http://www.regeringen.ax/miljo-natur/vatten-skargard/klassificering-vatten>

<http://www.regeringen.ax/miljo-natur/vatten-skargard/vattenovervakning>

<https://www.regeringen.ax/miljo-natur/vatten-skargard/grundvatten-dricksvatten>

<https://www.regeringen.ax/miljo-natur/vatten-skargard/avlopp>

<https://www.regeringen.ax/naringsliv-foretagande/finansiering/eu-program-perioden-2021-2027/landsbygdsutvecklings-programmet>

<https://www.regeringen.ax/naringsliv-foretagande/lantbruksstod-stod-radgivning-avbytarstod>

<https://www.regeringen.ax/naringsliv-foretagande/skogsbruk>

<https://www.regeringen.ax/naringsliv-foretagande/finansiering/eu-program-perioden-2021-2027/europeiska-havs-fiskerifonden-2021-2027>

<http://www.regeringen.ax/alandsk-lagstiftning/alandsk-lagsamling>

<http://www.vatten.ax/vattentakter/vattenskydd>